ابراهیم سوزنچی درگفت‌وگوی تفصیلی با «فرهیختگان»:

این همه مقاله نوشتیم در چند مورد صاحب نظریه‌ایم؟

ابوالفضل مظاهری - زهرا رمضانی
گروه دانشگاه

چرایی کاهش سرعت علمی ایران و نقش آن در وضعیت علم و فناوری کشور، برگزاری کنکور به شیوه جدید، چالش‌های مالی دانشگاه‌ها، فاصله دار بودن فعالیت‌های پژوهشی دانشگاه‌ها با چالش‌های روز کشور در حوزه‌های مختلف، سهم پایین مدارس دولتی در قبولی‌های ۴۰ نفر برتر کنکور علی‌رغم سال‌های اخیر، سهم اسناد بالادستی در ریل‌گذاری آموزشی و پژوهشی دانشگاه‌ها را باید جزء موضوعات مهم این روزهای مطرح کرد؛ بحث در چنین شرایطی ابراهیم سوزنچی، رئیس مدارس دولتی و قبولی‌های ۴۰ نفر برتر کنکور را به گفت‌وگو با «فرهیختگان» کشاند تا از نظرات او در این زمینه مطلع شویم.

وضعیت دانشگاه‌های ایران در درونه‌بندی اخیر، خوب نبوده و آمارها نشان می‌دهد که در یکی از زمینه‌های استنادی ما اغلب رتبه را تکرار می‌کنیم و نشان می‌دهد در مجموع شتاب رشد مقالات ایران نسبت به گذشته کمتر شده است.

شتاب طبیعتا کمی می‌شود.

از نگاه شما این روند نزولی در تولید مقالات علمی است؟ آن هم در وضعیتی که برای رسیدن به جایگاه دوازدهم دنیا هدف‌گذاری می‌کنیم، طبیعتا باید رشد داشته باشیم و نباید شتاب‌مان کم شود. باید سعی کنیم شتاب خود را حفظ کنیم.

کاهش شتاب به معنای کم شدن رشد نیست. رشد داریم.

اما افزایش سالیانه تعداد مقالات ما به اندازه ۱۰ سال گذشته نیست و عملا از دهه امروز با هدف‌گذاری همخوانی ندارد.

شتاب مشتق دوم است. رشد دوم، شتاب می‌تواند کم شود. به نظر من طبیعی است.

تا چه میزان این کم شدن شتاب طبیعی است؟

اگر شتاب کم شود، به این معنا نیست که رشد نداریم. سرعت برابر است با (dx/dt) اما شتاب برابر است با (d²x/dt²).

بررسی وضعیت فعلی نشان می‌دهد نرخ و عربستان با قدرت و سرمایه‌گذاری عظیم در صحنه حاضرند. اگر تغییر و تحول جدی در حوزه علم و فناوری ایجاد نکنیم با دست فرمان فعلی نمی‌توانیم انتظار داشته باشیم رتبه اول منطقه را حفظ کنیم. آیا این دغدغه و حساسیت با توجه به نشانه‌های قابل مشاهده درست است؟

این دغدغه، دغدغه درستی است و کسی نمی‌تواند بگوید نادرست هست، که اینکه اصلا تکریه ما را جلو نده و ما در جایگاه دوم قرار گرفتیم. پیش‌بینی خودم این است که به‌زودی عربستان نیز از ما جلو می‌زند و این اتفاق خواهد افتاد و دغدغه درستی محسوب می‌شود. به نظرم این دغدغه، دغدغه‌ای کم اولی است. یعنی ما اگر اول را برنداشیم، حرکت کردیم، زیرساخت‌ها را توسعه دادیم، مقالات را رشد دادیم و بسیار خوب‌طوری‌تبیین می‌کردیم شاخص اصلی در علم در گام دوم برای ما این است که چقدر نظریه‌های مرجع در دنیا درست کرده‌ایم. در حوزه‌های علوم انسانی غلب هستیم؛ هرچند که شاید در حوزه‌های علوم پایه وضع‌مان بهتر باشد. در مجموع باید به گام‌ها بیاندیشیم. گام‌های احساسی نمی‌کنم مقاله‌بازی، بازی درستی در گام دوم نباشد. در گام اول، توسعه کمی مقالات درست بود ولی از حالا به بعد، باید طبق فرمایش مقام معظم‌رهبری در بیانیه گام دوم، «Target» (هدف) را سبزبان و قله‌ها باشد که برای تحقق این امر باید به داشته‌ها بسیار مزیت داشته باشیم که در قله جهانی نظریه‌پردازی می‌کنند؛ دو خوشه‌ان نیز شبکه‌های درست کرده و مشغول به کار شوند، این اتفاق یعنی درآن حوزه‌ها قله و نقطه مناسبی رسیده‌ایم. اینجا کجاست فکر چندان مطرح نیست. یعنی نباید اسب که شتاب آن مدام در حال افزایش خواهد بود. شیب منحنی صفات‌مرتبی نیست که شتاب آن ثابت بماند. شتاب رشد، شتاب رشدی و هیجان‌انگیز و عجیب‌غریبی دارند. من انتظار ندارم حرف علم کنونِ چنین ویژگی‌هایی داشته باشد، چون تعداد دانشمندان دانشگاه‌ها، استادها و دانشجویان زیاد شده در زنگر گرفت. زمانی فضا عالی بود و حالا ظرفیت پر شده است. مثلا زمانی ما استاد سالی یک یا دو مقاله می‌نوشت و نمی‌توانیم حالا انتظار داشته باشیم سال بعد، نُه مقاله و دو سال بعد۲۷ مقاله بنویسیم. آن‌چه مهم می‌باشد، مهم‌ترین است و نباید مهم‌تر شود یا نباید سه سال بعد ۳۰ و چهار سال بعد۶۰ مقاله به رشته تحریر درآورد. اما سوال این است که شاخص‌های استنادی ما اغلب رتبه را تکرار می‌کنیم و نشان می‌دهد در مجموع شتاب رشد مقالات ایران نسبت به گذشته کمتر شده است.

از نگاه شما این روند نزولی در تولید مقالات علمی است؟ آن هم در وضعیتی که برای رسیدن به جایگاه دوازدهم دنیا هدف‌گذاری می‌کنیم، طبیعتا باید رشد داشته باشیم و نباید شتاب‌مان کم شود. باید سعی کنیم شتاب خود را حفظ کنیم.

کاهش شتاب به معنای کم شدن رشد نیست. رشد داریم.

اما افزایش سالیانه تعداد مقالات ما به اندازه ۱۰ سال گذشته نیست و عملا از دهه امروز با هدف‌گذاری همخوانی ندارد.

شتاب مشتق دوم است. رشد دوم، شتاب می‌تواند کم شود. به نظر من طبیعی است.

تا چه میزان این کم شدن شتاب طبیعی است؟

اگر شتاب کم شود، به این معنا نیست که رشد نداریم. سرعت برابر است با (dx/dt) اما شتاب برابر است با (d²x/dt²).

بررسی وضعیت فعلی نشان می‌دهد نرخ و عربستان با قدرت و سرمایه‌گذاری عظیم در صحنه حاضرند. اگر تغییر و تحول جدی در حوزه علم و فناوری ایجاد نکنیم با دست فرمان فعلی نمی‌توانیم انتظار داشته باشیم رتبه اول منطقه را حفظ کنیم. آیا این دغدغه و حساسیت با توجه به نشانه‌های قابل مشاهده درست است؟

این دغدغه، دغدغه درستی است و کسی نمی‌تواند بگوید نادرست هست، که اینکه اصلا تکریه ما را جلو نده و ما در جایگاه دوم قرار گرفتیم. پیش‌بینی خودم این است که به‌زودی عربستان نیز از ما جلو می‌زند و این اتفاق خواهد افتاد و دغدغه درستی محسوب می‌شود. به نظرم این دغدغه، دغدغه‌ای کم اولی است. یعنی ما اگر اول را برنداشیم، حرکت کردیم، زیرساخت‌ها را توسعه دادیم، مقالات را رشد دادیم و بسیار خوب‌طوری‌تبیین می‌کردیم شاخص اصلی در علم در گام دوم برای ما این است که چقدر نظریه‌های مرجع در دنیا درست کرده‌ایم. در حوزه‌های علوم انسانی غلب هستیم؛ هرچند که شاید در حوزه‌های علوم پایه وضع‌مان بهتر باشد. در مجموع باید به گام‌ها بیاندیشیم. گام‌های احساسی نمی‌کنم مقاله‌بازی، بازی درستی در گام دوم نباشد. در گام اول، توسعه کمی مقالات درست بود ولی از حالا به بعد، باید طبق فرمایش مقام معظم‌رهبری در بیانیه گام دوم، «Target» (هدف) را سبزبان و قله‌ها باشد که برای تحقق این امر باید به داشته‌ها بسیار مزیت داشته باشیم که در قله جهانی نظریه‌پردازی می‌کنند؛ دو خوشه‌ان نیز شبکه‌های درست کرده و مشغول به کار شوند، این اتفاق یعنی درآن حوزه‌ها قله و نقطه مناسبی رسیده‌ایم. اینجا کجاست فکر چندان مطرح نیست. یعنی نباید اسب که شتاب آن مدام در حال افزایش خواهد بود. شیب منحنی صفات‌مرتبی نیست که شتاب آن ثابت بماند. شتاب رشد، شتاب رشدی و هیجان‌انگیز و عجیب‌غریبی دارند. من انتظار ندارم حرف علم کنونِ چنین ویژگی‌هایی داشته باشد، چون تعداد دانشمندان،